

**SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 27/2010 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lag om
ändring av lagen om finansiering av arbetslös-
hetsförmåner**

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 5 oktober 2010 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (RP 177/2010 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Utlåtande

Enligt riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 31/2010 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Esko Salo, social- och hälsovårdsministeriet
- överdirektör Tuomas Sukselainen, finansministeriet
- verkställande direktör Heikki Pohja, Arbetslöshetsförsäkringsfonden
- näringschef Janne Metsämäki, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- expert Johan Åström, Finlands Näringsliv
- jurist Jarmo Pätäri, Akava rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner ändras. Syftet med ändringarna är att förstärka arbetslöshetsförsäkringsfondens hållbara ekonomi, förbättra konjunkturbuffertens funktionalitet och trygga arbetslöshetsförsäkringspremiernas stabilitet och en skälig nivå på premierna.

Grunderna för fastställandet av arbetslöshetsförsäkringspremierna föreslås bli ändrade så att det i lagen föreskrivs om de gränser inom vilka arbetslöshetsförsäkringspremiens belopp får fastställas genom förordning av statsrådet. Om löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie och

arbetsgivares genomsnittliga premie sammantagna understiger 1,50 procent eller överstiger 3,30 procent, ska premieprocentsatsen fastställas genom lag.

Enligt förslaget ska maximibeloppet för arbetslöshetsförsäkringsfondens konjunkturbuffert höjas från ett belopp motsvarande utgifterna för en arbetslöshetsgrad på 3,6 procentenheter till ett belopp motsvarande utgifterna för en arbetslöshetsgrad på 5,0 procentenheter. Bestämmelserna om användningen av konjunkturbufferten ändras så att buffertens maximibelopp inte utgör ett hinder för att ta lån i en situation där

buffertens maximibelopp överskrids till följd av att den ekonomiska situationen plötsligt försvagas efter att arbetslöshetsförsäkringspremien fastställts.

Vidare förenklas regleringen av minimibeloppet för löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie genom att premien blir 0,10 procent.

Lagen avses träda i kraft i november 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Konjunkturbufferten

Syftet med propositionen är att ge arbetslöshetsförsäkringsfonden en mer hållbar ekonomi, förbättra konjunkturbuffertens funktion och trygga stabila och skäliga arbetslöshetsförsäkringspremier. Ända från början har tanken med fonden varit att garantera likviditeten i varierande konjunkturlägen och att plana ut svängningarna i premierna. De senaste tio åren har arbetslöshetsförsäkringspremierna kunnat ligga på en skälig nivå tack vare att fonden har haft en betydande buffert när lågkonjunkturen har slagit till. Det tillåtna högsta beloppet på bufferten har emellertid varit för liten för att behålla stabila premier. När bufferten kommer upp till den högsta nivån, måste premierna sänkas i ett positivt konjunkturläge.

Utskottet har tidigare fäst sig vid storleken på bufferten och påpekat att den bör bli större för att premierna bättre ska kunna förutses (ShUB 26/2007 rd). Med den föreslagna ökningen kommer bufferten att motsvara fem procent av den årliga utgiften för arbetslösheten. Utifrån det faktiska utfallet kan man räkna med att beloppet som regel räcker till för att premierna inte ska behöva ändras för att bufferten är full. Vidare är det bra att lagen tillåter att taket överskrids tillfälligt.

Det är befogat att ändra bestämmelserna om konjunkturbufferten. Dessutom bör det följas upp hur de nya bestämmelserna fungerar. För ett fungerande system är det fortfarande relevant att bufferten kan höjas när arbetslösheten sjunker och utnyttjas när den stiger.

Utskottet understryker att de nya bestämmelserna inte försämrar för arbetslösa arbetssökande

de eller påverkar de sociala förmånerna vid arbetslöshet.

Arbetslöshetsförsäkringspremier

Enligt lagförslaget ska arbetslöshetsförsäkringspremierna huvudsakligen regleras genom förordning. Procentsatserna ska ingå i lag om de sammanlagda premierna för löntagare och arbetsgivare i snitt är under 1,50 eller över 3,30 procent.

I konstitutionellt hänseende har arbetslöshetsförsäkringspremierna vanligen betraktats som en skatt. Grundlagsutskottet anser att lagförslaget ger den som utfärdar förordning så stor prövningsrätt att det inte uppfyller kravet i 81 § 1 mom. i grundlagen att grunderna för storleken på en skatt ska regleras i lag. Det är enligt utskottet osannolikt att bestämmelserna kan omformuleras så mycket att statsrådet bara får teknisk och obetydlig prövningsrätt. Grundlagsutskottet anser att normgivningsbemyndigandet i 18 § måste strykas för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Vidare anser grundlagsutskottet att 18 § 4 mom. om arbetslöshetsförsäkringspremien vid statliga affärsverk inte heller uppfyller kraven på skattelag enligt 81 § 1 mom. i grundlagen.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår att normgivningsbemyndigandena i 18 § 1 och 4 mom. stryks och att procentsatserna för premierna tas in i 18 §. De nu aktuella premierna ska bara gälla 2011. Procentsatserna för de kommande åren regleras i fortsättningen kalenderårsvis genom ändringar i 18 §.

Premierna för 2011 är 0,2 procentenheter högre för löntagare än i år och i snitt 0,19 procentenheter högre för arbetsgivare. Med dessa avgifter beräknar arbetslöshetsförsäkringsfonden att resultatet går cirka 80 miljoner på minus 2011. I

början av 2012 finns det då 130 miljoner i konjunkturbufferten. Bufferten får innehålla upp till 1,3 miljarder euro när den utökas som regeringen föreslår. Också i fortsättningen ska arbetslöshetsförsäkringsfonden årligen lägga fram ett förslag till procentsats för året därpå för social- och hälsovårdsministeriet. propositionen med förslag till arbetslöshetsförsäkringspremier ska lämnas till riksdagen under höstsessionen.

Detaljmotivering

18 §. Arbetslöshetsförsäkringspremiernas belopp. I 1 mom. föreskrivs det om löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie och arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremie 2011. För arbetsgivare stiger premien från 0,4 till 0,6 procent och för arbetstagare i snitt från 2,13 till 2,32 procent. Arbetsgivarpremien ska vara 0,8 procent av lönesumman upp till 1 879 500 euro och 3,20 procent för den överskjutande delen. Arbetslöshetsförsäkringspremien ska årligen regleras genom lag och gränserna för lönesumman kommer därför årligen att ändras i överensstämmelse med lönekoeficienten. I dag ingår en bestämmelse i 26 c §. Lönesumman justeras utgående från beloppet 1,5 miljoner euro som motsvarar lönekoeficienten ett (1,000) 2004.

I 2 mom. ska det ingå bestämmelser om löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie för delägare i företag och arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremie för delägare i företag. Tidigare har premierna reglerats i förordning, men det är bäst att alla delar av arbetslöshetsförsäkringspremierna ingår i lag och inte bara själva premien. För 2011 föreslår utskottet att löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie för delägare i företag ska vara 0,20 procent av lönen och arbets-

givares arbetslöshetsförsäkringspremie för delägare i företag 0,80 procent av lönen.

I 3 mom. regleras arbetslöshetsförsäkringspremien vid statliga affärsverk. Utskottet föreslår att den ska vara 0,80 procent av lönen upp till lönesumman 1 879 500 euro och 2,05 procent för den överskjutande delen.

Bestämmelsen i 4 mom. motsvarar 18 § 2 mom. i lagförslaget.

I 5 mom. sägs det att procentsatserna för premierna regleras för ett kalenderår i sänder. I och med att premiebeloppen ingår i lag kommer 1—3 mom. att ändras årligen. Det kräver tid att bereda propositionen och arbetslöshetsförsäkringsfonden bör därför lägga fram till förslag till premier senast i augusti.

26 c §. Justering av lönebeloppgränserna med lönekoeficienten. I 18 § ska det årligen föreskrivas om gränserna för lönesumman. Utskottet föreslår därför att hänvisningen till 18 § stryks.

Ikraftträdandebestämmelsen. Bestämmelsen får ett datum för ikraftträdandet eftersom lagen måste träda i kraft den 1 januari 2011. Propositionen grundade sig på att lagen hade trätt i kraft tidigare och att premiebeloppen hade reglerats genom förordning.

Utskottet föreslår att 2 mom. stryks. Bestämmelsen är onödig när det föreslagna sättet att bestämma premierna slopas.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget med följande ändringar (Utskottets ändringsförslag):

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) 3 och 4 a §, 10 § 3 mom., 18 § och 24 § 1 mom. och 26 c §, sådana de lyder, 3 och 4 a § i lag 1301/2002, 10 § 3 mom. i lag 910/2008 samt 18 § och 24 § 1 mom. och 26 c § i lag 1352/2007, som följer:

3, 4 a och 10 §
(Som i RP)

18 §

Arbetslöshetsförsäkringspremiernas belopp

Löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie för 2011 är 0,60 procent av lönen. Arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremie är graderad enligt det lönebelopp som arbetsgivaren betalar så att den år 2011 är 0,80 procent av lönen för ett lönebelopp upp till 1 879 500 euro och 3,20 procent för den överskjutande delen av lönebeloppet.

För 2011 är löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie för delägare i företag 0,20 procent av lönen och arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremie för delägare i företag 0,80 procent av lönen.

För 2011 är arbetslöshetsförsäkringspremierna för statliga affärsverk 0,80 procent av lönen för ett lönebelopp upp till 1 879 500 euro och 2,05 procent för den överskjutande delen av lönen.

Ändringarna i löntagares och arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremier ska fördela sig jämnt mellan arbetsgivares genomsnittliga arbetslöshetsförsäkringspremie och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie. Också självriskpremierna beaktas i arbetsgivarens genomsnittliga premie. Arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremie ska graderas så att premien för den del av lönebeloppet som inte överstiger 1 879

500 euro är en fjärdedel uttryckt i fulla hundraedels procent avrundat till närmaste fem hundraedelsdelar av premien för den del av lönebeloppet som överstiger 1 879 500 euro. Löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie är dock alltid minst 0,10 procent av lönen.

Procentsatserna för arbetsgivares arbetslöshetsförsäkringspremie och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie bestäms för ett kalenderår i sänder. Arbetslöshetsförsäkringsfonden ska senast i augusti lägga fram sitt förslag till premier för året därpå för social- och hälsovårdsministeriet. (Nytt)

24 §
(Som i RP)

26 c § (Ny)

Justering av lönebeloppgränserna med lönekoeficienten

De lönebelopp som nämns i (utesl.) 24 § 1 mom. och 24 a § 3 mom. justeras årligen med den lönekoeficient som anges i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Lönebeloppen motsvarar värdet ett (1,000) för lönekoeficienten år 2004.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.
(2 mom. utest.)
(2 mom. som 3 mom. i RP)

Helsingfors den 29 oktober 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Inkeri Kerola /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Risto Autio /cent
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Håkan Nordman /sv

Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Seppo Särkiniemi /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.